

Galmaarden, Watermolenstraat

Programma van Maatregelen

Auteurs:

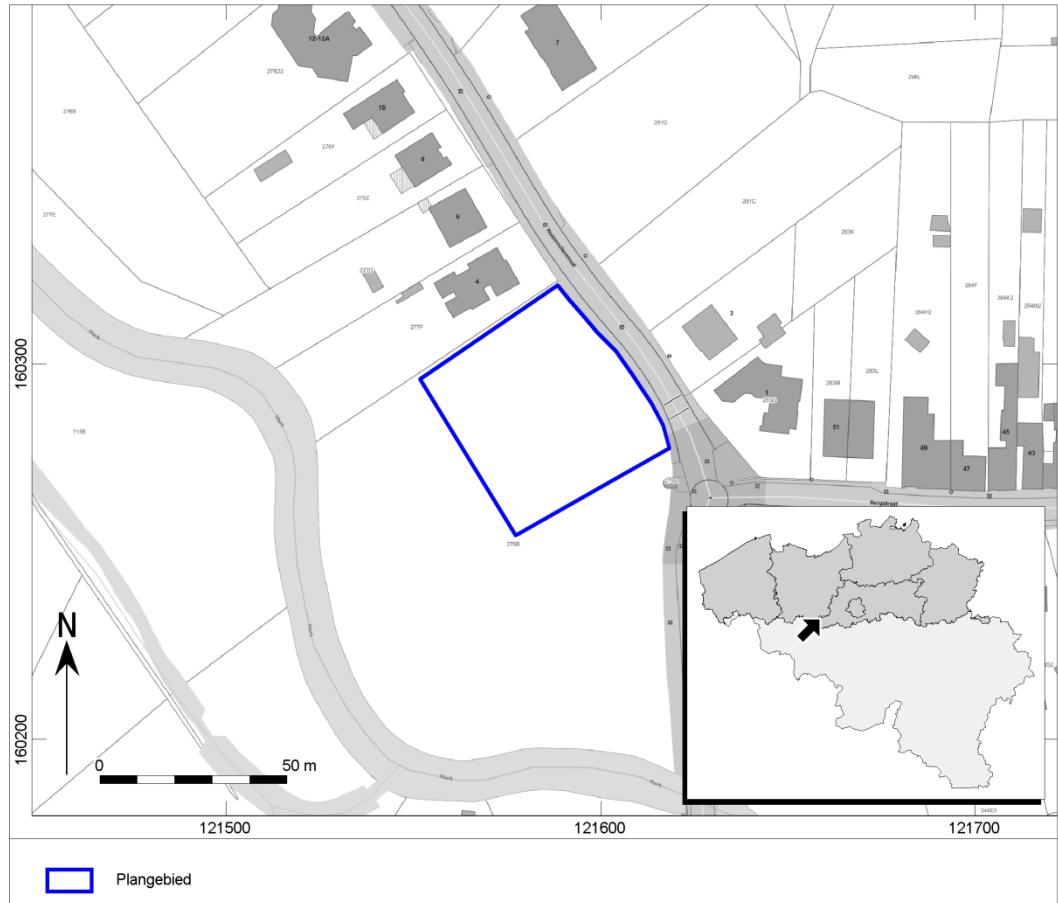
B. Belis (veldwerkleider)

Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in mei 2018 een nota opgesteld naar de archeologische waarde van een terrein gelegen aan de Watermolenstraat te Galmaarden (afb. 1). De nota bestaat uit een proefsleuvenonderzoek dat volgt op een eerder bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek uitgevoerd in september 2016 en 6 maart 2018. Het proefsleuven onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen inrichting van een tijdelijke zone voor grondverbetering langs de Watermolenstraat.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

2 Gemotiveerd advies

2.1 Volledigheid van het onderzoek

Voor het plangebied is in het reguliere traject een bureauonderzoek uitgevoerd en in het uitgestelde traject aangevuld met een landschappelijk booronderzoek en aanvullend een proefsleuvenonderzoek. De resultaten worden hieronder per onderzoeksfase kort besproken.

2.1.1 Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek toonde aan dat het projectgebied een zeker potentieel heeft op sporen en vondsten uit het verleden.¹

Op de diverse kaarten zijn er buiten de verschillende watermolens geen activiteiten waar te nemen. Wanneer de luchtfoto van 2012 wordt bestudeerd, valt op dat het gebied nog steeds niet ontgonnen is. Enkel de bebouwing langs de Watermolenstraat is toegenomen. Uit de Centraal Archeologische Inventaris zijn er enkele locaties bekend in de omgeving van het plangebied.

¹Schoups, 2017.

De verwachtingszone nabij de kern van Galmaarden betreft vooral gebouwen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. De verwachtingszone bij het beekdal van de Mark kent buiten de watermolens, geen andere meldingen in de CAI.

Het belang van dit gebied ligt vooral in de beek die de Mark wordt genoemd. Deze vormde de grens tussen het land van Lessen en het land van Edingen. Dit vormde dan ook een motivatie tot vestiging. In latere periodes, vooral de 16de en 17de eeuw, was de Mark een energiebron om diverse watermolens op te laten draaien.

De bodemkaart karteert het plangebied binnen een natte leembodem zonder profiel. Bodemtype Ahp en OB komt voor in het gehele plangebied.

Op basis van de bovenstaande gegevens kon worden gesteld dat het plangebied onvoldoende onderzocht is en dat de kans op eventuele archeologische sporen vanaf de steentijd tot de nieuwe tijd aanwezig is.

2.1.2 Landschappelijk Booronderzoek

Uit dit onderzoek bleek dat er geen sprake is van een Ahp-bodem. Uit het booronderzoek blijkt dat er hier sprake is van oeverwalafzettingen bestaande uit een met een dikke kleilaag opgevuld beekdal van de rivier De Mark. Het beekdal bevat aan de randen nog afgedekte vegetatiehorizonten in de top van de oude lemige afzettingen. Dichter bij de rivier zijn deze oude vegetatiehorizonten geërodeerd. De oeverwalafzettingen vormen één pakket met wisselende samenstelling, welke in een langdurige periode is afgezet. Dit betreft een natte leem zonder profiel. Deze bodemopbouw komt eerder overeen met een Eep bodem. Dit is een sterk gleyige kleibodem zonder profiel (beekdalbodem). Deze bodem is verder geheel intact.

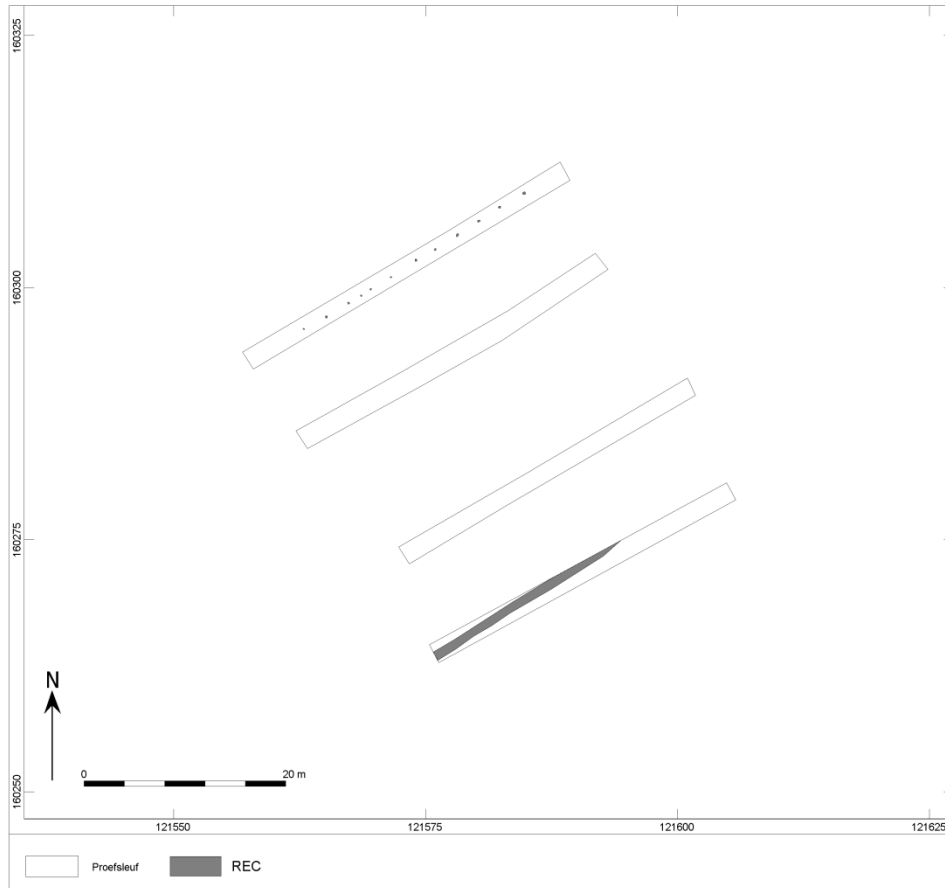
Op basis van de bodemgesteldheid kunnen er twee niveau's onderscheiden worden die als potentieel archeologisch niveau gekenmerkt kunnen worden. Op het diepste niveau, dat gevormd wordt door de voormalige oppervlaktelaag kunnen in potentie vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum aangetroffen worden. Deze laag ligt echter buiten het bereik van de geplande werkzaamheden en kan daarmee in situ bewaard blijven.

Het tweede archeologische niveau bevindt zich aan de top van de oeverwalafzettingen, die bestaan uit een dik kleipakket van wisselende samenstelling. Aan de top van dit pakket kunnen mogelijk sporen of vondstenniveaus voorkomen vanaf het neolithicum. In de top van dit pakket werd geen bodemvorming vastgesteld. Voor de top van de oeverwal geldt geen verwachting op vuursteenvindplaatsen.

2.1.3 Proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op donderdag 18 mei 2018 (afb. 2). Tijdens het onderzoek werden enkele recente sporen aangetroffen. Ondanks dat de natuurlijke bodemopbouw nog bewaard is gebleven, is het duidelijk dat er geen archeologisch relevante sporen aan te treffen zijn binnen het plangebied. Aan de hand van enkele diepe profielkolommen kon de bodemopbouw zoals deze beschreven in het landschappelijk booronderzoek bevestigd worden.

Concluderend kan gezegd worden dat het plangebied buiten enkele recente sporen geen archeologische waarde heeft.

Afb. 2. Allesporenkaart van het proefsleuvenonderzoek werkput 1 tem 4.

2.2 Impactbepaling

Deze zone heeft een oppervlakte van circa 2356 m² en werd voorheen gebruikt als weiland. Deze zone zal gebruikt worden voor het stockeren van materiaal en grond. Op dit terrein wordt de teelaarde ontgraven over een pakket van 30cm dik, om daarna tijdelijk aangevuld te worden met steenslag. Op het einde van de werken wordt het terrein opnieuw in oorspronkelijke staat hersteld.

2.3 Potentieel tot kennisvermeerdering

Vervolgonderzoek biedt door het gebrek aan archeologische sporen in het plangebied zeer weinig kans op kennisvermeerdering.

2.4 Bepaling van de maatregelen

Op basis van het bureauonderzoek werd op het terrein een kans ingeschat voor sporen vanaf het Neolithicum tot de nieuwe tijd. De verwachtingszone nabij de kern van Galmaarden betreft vooral gebouwen uit de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. De verwachtingszone bij het beekdal van de Mark kent buiten de watermolens, geen andere meldingen in de CAI.

Het landschappelijk bodemonderzoek toont aan dat er 2 archeologische niveaus aanwezig zijn binnen het plangebied. Hiervan wordt slechts één bedreigd. Dit is het archeologische niveau dat zich bevindt aan de top van de oeverwalafzettingen, welke bestaan uit een dik kleipakket van wisselende samenstelling. Aan de top van dit pakket kunnen mogelijk sporen of vondstenniveaus voorkomen vanaf het ~~neolithicum~~ **Neolithicum**. In de top van dit pakket werd geen bodemvorming vastgesteld. Voor de top van de oeverwal geldt geen verwachting op vuursteenvindplaatsen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. ~~Deze sporen situeren zich tussen de verstoringen die over het gehele terrein terug te vinden zijn.~~ Vervolgonderzoek in het plangebied biedt daarom geen potentieel tot kennisvermeerdering. Het Vlaams Erfgoed Centrum

adviseert dan ook om het plangebied vrij te geven. Daarmee vormt het prospectief onderzoek met ingreep in de bodem (in de vorm van proefsleuven) het einde van het onderzoek voor het plangebied Watermolenstraat te Galmaarden.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerendergoeddecreet. De civiel technisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.